

03.02.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**03 Şubat 2023
Cuma**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

03 Şubat 2023 Cuma

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA SEÇME KARARI

— Anayasa Mahkemesi Başkanlığına Prof. Dr. Zühtü ARSLAN’ın Seçilmesine Dair Karar

ATAMA KARARLARI

— Cumhurbaşkanlığı Tarafından Yapılan Atamalar Hakkında Kararlar (Karar: 2023/60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73)

YÖNETMELİKLER

— Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birlikleri İnsan Kaynakları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Denizcilik Koordinasyon Komisyonu Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Tehlikeli Maddelerin Demiryolu ile Taşınması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Geleneksel Bitkisel Tıbbi Ürünler Ruhsatlandırma Yönetmeliği

— Yurt Dışından İlaç Temini Yönetmeliği

GENELGE

— Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı (2023-2025) ile İlgili 2023/4 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 27/10/2022 Tarihli ve 2019/21279 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 1/12/2022 Tarihli ve 2019/12998 Başvuru Numaralı Kararı

DANIŞTAY KARARI

— Danıştay Onikinci Dairesine Ait Karar

FAO Türkiye Temsilci Yardımcısı

Selişik: Buğday fiyatlarında dalgalanma beklenmiyor

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) Türkiye Temsilci Yardımcısı Dr. Ayşegül Selişik, dünyada buğday fiyatlarında dalgalanma beklendiğini belirterek, "Ukrayna ve Rusya buğday ticaretinde önemli role sahipler. İki ülke arasındaki kriz ve sorunlar dünya ticaretini etkiliyor." dedi.

Buğday çalıştayını Tekirdağ'da gerçekleştirildi. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), BM Dünya Gıda Programı (WFP) ve Birleşmiş Milletler Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu tarafından, Tarım ve Orman Bakanlığı işbirliğinde yürütülen, 'Türkiye Buğday Sektörü için Tedarik Zinciri Analizi: Dayanıklı Bir Gıda Sisteminin Oluşturulması Projesi' kapsamında yapılan çalıştayda, buğdayın geleceği ele alındı.

Çalıştay sonrası açıklamalarda bulunan FAO Türkiye Temsilci Yardımcısı Dr. Ayşegül Selişik, buğday üretiminde Türkiye'nin dünyada önemli bir paya sahip olduğunu belirterek, "Buğday sektörü fiyat açısından takip ediliyor. FAO'nun rakamlarına göre, buğday üretiminde sıkıntı olmayacağı yönünde tahminler var. Türkiye'de geçen sene üretimde yüzde 11'lik bir artış oldu. Yaklaşık 20 milyon ton buğday üretildi." dedi.

Selişik, dünyada buğday fiyatlarında dalgalanma beklendiğini vurgulayarak, şöyle konuştu: "Bunun da nedeni Ukrayna'da süren savaş. Ukrayna ve Rusya buğday

ticaretinde önemli role sahipler. İki ülke arasındaki kriz ve sorunlar dünya ticaretini etkiliyor. Kuraklığın ve iklim değişikliğinin getirdiği etkilerle, buğday sektörü stratejik bir ürün olduğundan, ülkeler açısından daha da önemli hale geliyor. Elindeki stokunu kontrollü şekilde ticarete konu eder bir hal alıyor. Bu da fiyatlara yansıyor. Ürün olsa bile satış gerçekleşmeyebiliyor."

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Erdoğan Güneş de buğdayın ekiminden un olana kadarki süreci üreticilerle değerlendireceklerini ifade etti. Türkiye'nin buğday stoklarıyla geleceğe güvenle bakmak istediğini aktaran Güneş, "Türkiye önemli buğday üreticisi ülkeler arasında ilk 10'a giriyor. Aynı zamanda buğday üretimini artırmak isteyen bir ülke. Bunun yanında un ve makarna sektörünü dikkate aldığımız zaman kendini geliştiren bir ülke. Bunu nasıl daha da geliştirebiliriz, dışsal sorunlara karşı nasıl dayanıklı hale getirebiliriz, bunun tartışması ve raporlanmasının yapıldığı bir çalışma içerisindeyiz." diye konuştu.

Faydalı böcek verimi artırıyor

Faydalı böcekler, tarımsal üretimde kimyasal ilaçlara alternatif oluyor ve insan sağlığına katkı yapıyor. Yüzde 15 verim artışı sağlayan bu böcekler biyolojik çeşitlilik kaybını önlemede de büyük rol sahibi.

Tarımsal üretim sürecinde ortaya çıkan bitki hastalıkları ve tarım zararlılarının verime ve kaliteye olan etkisi, beraberinde ekonomik kayıpları da getiriyor. Sorunun çözümü için ise çoğunlukla kimyasallara başvuruluyor. Ancak bilinçsiz bir şekilde kullanılan kimyasallar, çevre kirliliğine neden oluyor. Biyolojik mücadele ise bu alanda tercih edilen çevre dostu yöntemlerden biri olarak öne çıkıyor. Özellikle de faydalı böcekler, bu mücadelede 'asker' konumunda yer alıyor. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Bölümü Entomoloji Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Cem Özkan, üreticilerin ürünlerine saldıran, onları tüketen canlıların zararlı böcekler, zararlı böceklerle beslenen böceklerin ise faydalı böcekler olduğunu söyledi.

Tüketicinin sağlığını koruyor

Faydalı böceklerin, tarım ilacı yerine kullanılmasının üretime sunacağı katkılara değinen Özkan, "Tarım ilaçları yerine bu faydalı böcekleri kullandığımızda tüketicinin sağlığını koruyacağız, hava, toprak ve su kirliliğini, biyolojik çeşitlilik kaybını önleyeceğiz. Arılar, kuşlar, hedef alınmayan canlılar zarar görmeyecek. Ayrıca ihraç ettiğimiz ürünler geri dönmeyecek" dedi.

Doğal yaşamda zararlı böceklerin yüzde 98'inin faydalı böcekler tarafından baskılandığını, geri kalan yüzde 2'lik kısım için ise tarım ilacı kullanıldığını belirten Özkan, her yıl ilaçlar için 600 milyon doların yurt dışına verildiğini, bunun Türkiye'ye bedelinin 10 milyar doları bulunduğunu söyledi. Türkiye'nin pestisit, yani böcek ilacı

kullanımı nedeniyle her yıl iki gölet kadar su harcadığını belirten Özkan, faydalı böceklerin üretim teknolojisini geliştirebilirse bu böcekleri dünyaya satma şansı olduğunu da altını çizdi.

Faydalı böceklerin üretimi

2014'te ziraat mühendisi ve girişimci İsmail Atay'ın kurduğu böcek üretim tesisinde günde 500 milyon faydalı böcek üretiliyor. Atay, "Faydalı böcek üretmek için ilk önce bir ham maddeye ihtiyacımız var. Ham maddemiz nedir? Ham maddemiz, undur, kepektir. Bunları belli oranlarda karıştırarak üzerinde konukçu böcek dediğimiz zararlı organizmayı üretiriz, kelebeği, un güvesini üretiriz. Un güvesinin yumurtalarını ve larvalarını faydalı böceğimizin avı olarak kullanır ya da parazitlenmesi için ona gerekli hammaddeyi sağlamış oluruz. Bu sayede faydalı böcekler üretilmiş olur" dedi.

Geleneksel ve organik tarımda kullanılabilir

İsmail Atay, tesiste 1 konukçu ve 4 faydalı böcek türü ürettiklerini kaydederek Atay, bu faydalı böceklerin hem geleneksel tarımda hem de organik tarımda ve iyi tarım uygulamalarında kullanılabileceğinin bilgisini de verdi. Üretilen faydalı böceklerin Türkiye genelinde 30 ilde, 450-500 çiftçi tarafından kullanıldığını belirten Atay, 40-42 dansite yoğunluğundaki straforlarla böcekleri kargolayarak en geç 72 saat içinde üreticiye ulaştırdıklarını da ekledi. Biyolojik mücadelenin Türkiye için yeni olduğuna vurgu yapan Atay, "Biyolojik mücadele yapılan alanlarda pestisit uygulanan alanlara göre yaklaşık yüzde 10-15 düzeyinde verim artışı tespit edildi" dedi.

Pirzolanın kilosu 400 TL oldu. Netice ortaya

Bir markette vatandaşlar tarafından çekilen görüntüde, kuzu pirzolanın kilosunun 400 TL'den satıldığı görüldü. Vatandaş fotoğrafın altına "Değerli yurttaşlar! Almak istediğim pirzolaya şu anda ulaşamıyorum. Sanırım çok uzun süre beklemem gerekecek" notunu yazdı.

2023'te de 26 bin lirayı bulan yoksulluk sınırının yanından dahi geçemeyen asgari ücretle yaşamaya mahkûm edilen halk alım gücünün düşmesinden, esnaf ise yeni yılın yeni hayal kırıklıklarıyla gelmesinden şikâyetçi.

Enflasyonla mücadele kapsamında birçok süper market ürün fiyatlarını bir süreliğine sabitlemişti. Ancak ne yazık ki bu indirimler tüm ürünler için geçerli değil.

Vatandaşlar tarafından bir markette kaydedilen görüntüde kuzu pirzolanın fiyatının etikette 399,95 TL olduğu görülüyor.

“BENİM ALANIM EKONOMİ”

Sosyal medyada yayılan görüntü akıllarla Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın dün akşam TRT yayınında kullandığı sözleri getirdi.

Erdoğan, düşük faiz mesajı vererek, **"Dünyada faizi sürekli yükselttiler. Ben de tam aksine faizi indirmenin mücadelesini verdim. Şu anda bizde faiz yüzde 9 bunu daha da düşüreceğiz.**

Faiz ve enflasyon doğru orantılıdır. Faiz sebep, enflasyon neticedir. Buna inanmayanlar olabilir, ben böyle inanıyorum. Alansa benim alanım da ekonomi ve neticesi ortada." demişti.

Nebati: Enflasyonun kasım ayında boynunu, aralık ayında belini kırdık

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, enflasyonu daha aşağılara indireceklerini belirterek "2022 yılını küresel yüksek bir enflasyonla geçirmiş olsak da kasım ayında düşüşe başladı. Bu eğilim aralık ayında da artarak devam etti. Kasım ayında boynunu, aralık ayında belini kırdık." dedi.

Bakan Nureddin Nebati, "Türkiye Yüzyılı Zirvesi ve Para Sohbetleri" isimli programda yaptığı konuşmada ekonomiye ilişkin gelişmeleri değerlendirdi.

Salgının, savaşın, gıda ve enerji krizlerinin, resesyon beklentilerinin, iklim krizi ve jeopolitik gerilimlerin ardı ardına yaşandığı, adeta bir krizler çağında dahi ekonominin, neredeyse tüm makro göstergelerde diğer ülkelerden pozitif ayrılarak güçlenmeye devam ettiğini vurgulayan Nebati, Türkiye'nin 2022'nin ilk 3 çeyreğinde, birçok gelişmiş ülkeyi geride bırakarak yüzde 6,2 büyümeyi başardığını dile getirdi.

Makine ve teçhizat yatırımlarındaki aralıksız büyümeyi de 3 yıla çıkarmayı başardıklarını ifade eden Nebati, yatırımların GSYH'ye oranının 2002'de yüzde 17,1 seviyesinden 2021'de yüzde 25,2 seviyesine çıktığını söyledi. Nebati, "Biz bu gelişmeleri dikkate alarak milli gelirimiz artık faize değil yatırıma gidiyor diyoruz, birileri çıkmış bütçenin yatırım ve faiz harcamasını karşılaştırıyor. Onu da gidip yanlış hesaplıyor. Bütçedeki yatırım harcamasının, sermaye giderleri ve sermaye transferlerinden oluştuğunu dahi bilmeden veya bilmezlikten gelerek sadece sermaye giderlerine bakıyor. Bakan kim? Uzmanlar." diye konuştu.

Nebati, şunları kaydetti:

"Bunlar, biz finansal istikrarı güçlendirmek için Kur Korumalı Mevduat ve Katılım Hesaplarını uygulamaya aldığımızda da 'Hazine'nin altına dinamit koydunuz, mali disiplini yok ettiniz.' deyip durmuşlardı. Şimdi dönüp 1 yılın muhasebesine bakıyoruz, elhamdülillah bütçemiz son yılların en iyi performanslarından birisine ulaşmış. 2022 yılı, konuşalım. Biz faizi, milli gelirin bütçe içindeki payını uyguladığımız politikalarla daha da azaltacağız. Yine biz, düşük faiz ortamında vatandaşımızın birikimleri yatırıma gitsin, ülkemizin refahı daha da artsın diyoruz, muhalefet ise faiz lobilerinin sözcüsü gibi davranmaya devam ediyor. İşte bizimle muhalefet arasındaki asıl fark budur. Uyguladığımız bu politikaların etkisiyle, sanayi katma değerinin GSYH'deki payı son dönemde önemli bir artış kaydetmiştir. Büyüme, yatırım ve ihracat artışları sayesinde istihdamda da büyük başarılar elde ettik. Yıl 2022. 2022'den bahsediyoruz. Ülkemizde istihdam edilen kişi sayısı 31,6 milyon kişiyle tarihi zirvesine ulaşmıştır. Salgın ve sonrasında toparlanma emareleri baş gösterirken savaşın bütün dünyayı etkisi altına aldığı bir yıldan, son 100 yılın en zor yıllarından birisi olan 2022 yılından bahsediyoruz. Öyle oturup konuşmak, öyle atıp tutmakla olmaz. İhracattaki rekorlarımızın da ardı arkası kesilmiyor. Bugün de ocak ayı ihracatımız geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 10,4 artış kaydederek 19,4 milyar dolarla en yüksek ocak ayı rakamına ulaştık. Yıllıklandırılmış ihracatımız böylece 256 milyar dolara yükselmiştir."

Turizmde de Rusya-Ukrayna Savaşı'na rağmen tarihi zirveleri aşmayı başardıklarını, 2022'deki 46,3 milyar dolarlık turizm gelirleriyle turizmin altın yılı olan 2019'un da üzerinde bir performans sergilediğini anlatan Nebati, bundan sonra da gastronomi, sağlık ve kültür turizmi gibi alanlarda ülkenin potansiyelini hayata geçirmeye devam edeceklerini söyledi.

"Enflasyonu inşallah çok daha aşağılara da indireceğiz"

Bakan Nebati, bu başarıların ardında soluksuz bir gayret, adanmışlık ve cesaret, 20 yıldan bu yana oluşturdukları etkin, güçlü ve sarsılmaz temeller olduğu gibi geçen yıl devreye aldıkları Türkiye Ekonomi Modeli olduğunu dile getirerek şöyle devam etti:

"Türkiye Ekonomi Modeli, üretim odaklı ve kapsayıcı bir büyümeyle inşa etmeye devam ettiğimiz güçlü yarınlarımızın, yani Türkiye Yüzyılı'nın da teminatı niteliğindedir. Bizler yatırımda, istihdamda, üretim ve ihracatta beraberce atılımlar yapmaya devam ederken ülkemizi bu kulvarların her birinde çok daha ilerilere yine birlikte taşıyacağız. Öte yandan, 2022 yılını küresel sarsıntıların gölgesinde yüksek bir enflasyonla geçirmiş olsak da aldığımız önlemler ve beklentilerdeki iyileşmeyle birlikte kasım ayında düşüşe başladı. Bu eğilim aralık ayında da artarak devam etti. Kasım ayında boynunu, aralık ayında belini kırdık. Bu iş sırayla. Milletimiz ve ekonomideki tüm paydaşlarımızla birlikte mücadele vererek, enflasyondaki artış eğilimini aşağı yönlü çevirmeyi hep birlikte başardık. Enflasyonu inşallah çok daha

aşaağılara da indireceğiz. Türkiye Ekonomi Modeli kapsamında etkin destek ve teşvik programları uygulamayı sürdürüyoruz."

Selektif kredi politikalarıyla tüm kaynakları üretken alanlara yönlendirmeye büyük bir özen gösterdiklerini, 2022'de gerçekleşen ticari kredi artışının yüzde 33'ünün imalat sanayisine, yüzde 20'sinin ise ticaret sektörüne tahsis edilen kredilerden sağlandığını dile getiren Nebati, Başta KOBİ'ler olmak üzere firmaların finansmana erişimini büyük ölçüde kolaylaştıran kefalet imkanlarını da sürekli artırdıklarını, yakın dönemde 14 KGF paketiyle 250 milyar liralık kredi tutarını kullanıma sunduklarını, bu kredileri kullandırırken de teminat sorunu yüzünden krediye erişmekte güçlük çeken firmalara öncelik verdiklerini, kimseyi asla geride bırakmadıklarını kaydetti.

Bakan Nebati, öte yandan, yeni ilan ettikleri Katılım Finans Garanti Fonu'nun kararnamesinin yayınlandığını belirterek çiftçi, sanayici ve esnafın her türlü talebini karşılamaya hazır olduklarını ifade etti.

Nebati, vatandaşların ve ekonominin gereksinimlerini dikkate alarak kamuya olan yükümlölüklere ödeme kolaylığı getiren Kanun Teklifini de Meclise sevk ettiklerini, Plan ve Bütçe Komisyonunda kabul edilen söz konusu Kanun Teklifinin Genel Kurulda görüşüleceğini aktardı.

Vatandaşların yapılandırılan borçlarını 4 yılda ve aylık taksitler halinde 48 taksitte ödeyebileceğini, ödeme süresini uzun tuttuklarını ancak daha kısa sürede ödemek isteyenlere de ayrıca avantajlar getirdiklerini belirten Nebati, şöyle devam etti:

"Yapılandırılan borçlar peşin ödenirse zaten küçük oranlar uygulayarak hesapladığımız Yurt İçi-ÜFE tutarının yüzde 90'ından vazgeçiyoruz. Eğer yapılandırılan borç idari para cezası ise asıl alacaktan da yüzde 25 oranında indirim yapıyoruz. Teklifte, matrah artırımı ve stok, kasa ve ortaklardan alacaklara ilişkin kayıtlarının düzeltilmesi imkanı sağlayan düzenlemelere de yer veriyoruz. Bu çalışmayla en önemli düzenlemelerden biri de vergi dairelerimize vergi, ceza, faiz gibi hangi türden olursa olsun borcu bulunan vatandaşlarımızın 2 bin lirayı aşmayan borçlarını siliyoruz. Herhangi bir başvuru yapmasına da gerek kalmaksızın. Küresel ekonomi kapsamlı değişim ve dönüşümler yaşarken bizler de ülkemizi her bakımdan Türkiye Yüzyılı'na en iyi şekilde hazırlamayı sürdürüyoruz."

İstanbul Finans Merkeziyle ilgili kanuni düzenlenmeleri yaptıklarını belirterek merkezin önemini aktaran Nebati, "Tam Türkiye Yüzyılı'na ve İstanbul'a yakışır bir finans merkezi. İstanbul Finans Teknoloji AŞ'yi de kurarak İFM'yi aynı zamanda bir Fintek merkezi haline getiriyoruz. Yakın bir zamanda, hem yerli hem de yabancı yatırımcıların ilgisiyle bölgesel bir finans, ticaret ve teknoloji üssüne dönüşeceğine birlikte şahitlik edeceğiz. Bugün orada yer alan önümüzdeki süreçte muhteşem bir merkezde yer aldığı için iyi bir yatırım yaptığını da görmüş olacak. İstanbul'un aynı zamanda katılım finans alanında da bir merkez haline gelmesi ve katılım finans

03.02.2023

sektörünün gelişimini kesintisiz sürdürmesi için çalışmalarımıza devam ediyoruz. Bu kapsamda kurulacak olan Katılım Finans Kefalet Şirketi'ne Hazine ve Maliye Bakanlığımız olarak yüzde 4 oranında hisseyle iştirak edeceğiz. Diğer yandan, geleneksel yatırım araçlarına dijital çözümler üretmeyi de sürdürüyoruz. Özellikle Darphanemiz tarafından gerçekleştirilen Altın Sertifikası ihracı, bireysel yatırımcılarımız tarafından büyük bir ilgiyle karşılanmıştır." diye konuştu.

Döviz mevduatı iki haftada 2.7 milyar dolar geriledi

27 Ocak haftası itibariyle tüzel kişilerin döviz mevduatı 1 milyar 322 milyon dolar gerilerken, gerçek kişilerin döviz mevduatında 763 milyon dolarlık çözülme meydana geldi. Aynı hafta Merkez Bankası'nın brüt döviz rezervleri, 2 milyar 948 milyon dolar azalışla 76 milyar 206 milyon dolara indi.

İSTANBUL / EKONOMİ

Merkez Bankası haftalık para ve banka istatistiklerine göre 27 Ocak haftasında tüzel kişilerin döviz mevduatı parite etkisinden arındırılmış olarak 1 milyar 322 milyon dolar geriledi. Gerçek kişilerde de parite etkisinden arındırılmış olarak 763 milyon dolarlık döviz mevduatı düşüş yaşandı.

20 Ocak haftasında parite etkisinden arındırılmış olarak 616 milyon dolarlık bir düşüş vardı. 27 Ocak haftasında ise toplamda 2 milyar 85 milyon dolarlık döviz mevduatı çözülmesi gerçekleşti.

Yılın ilk iki haftasında döviz mevduatında yukarı yönlü seyir varken son iki haftadaki gerileme parite etkisinden arındırılmış olarak 2.7 milyar doları buldu.

Verilere göre 27 Ocak haftasında hem gerçek hem de tüzel kişilerin dolar cinsi döviz mevduatındaki düşüş daha belirgin oldu. Gerçek kişilerin dolar cinsi döviz mevduatı 735 milyon dolar, tüzel kişilerin ise 615 milyon dolar azaldı. Toplamda Euro cinsi

döviz mevduatının parite etkisinden arındırılmış dolar karşılığı 787 milyon dolar düştü.

Net uluslararası rezervlerde düşüş

Merkez Bankası verilerine göre TCMB IMF tanımlı net uluslararası rezervleri 27 Ocak haftasında 906.6 milyon dolar azaldı. Böylece net uluslararası rezervler 26 milyar 716,4 milyon dolardan, 27 Ocak haftasında 25 milyar 809,8 milyon dolara indi.

Merkez Bankası'nın toplam rezervleri ise 27 Ocak haftasında bir önceki haftaya göre 1 milyar 604 milyon dolar azalarak 127 milyar 139 milyon dolara geriledi.

Verilere göre, 27 Ocak itibarıyla Merkez Bankası brüt döviz rezervleri, 2 milyar 948 milyon dolar azalışla 76 milyar 206 milyon dolara indi. Brüt döviz rezervleri, 20 Ocak'ta 79 milyar 154 milyon dolar seviyesinde bulunuyordu.

Söz konusu dönemde altın rezervleri 1 milyar 344 milyon dolar artarak 49 milyar 589 milyon dolardan 50 milyar 933 milyon dolara yükseldi. Böylece Merkez Bankası'nın toplam rezervleri, 27 Ocak haftasında bir önceki haftaya kıyasla 1 milyar 604 milyon dolar azalışla 128 milyar 743 milyon dolardan 127 milyar 139 milyon dolara geriledi.

Merkez Bankası'nın haftalık menkul kıymet istatistiklerine göre BİST100 endeksinin negatif günler geçirdiği 27 Ocak haftasında yabancı yatırımcılar az da olsa net alıcı olarak yer aldı. Verilere göre 27 Ocak haftasında yabancı yatırımcıların hisse senedinde net alımı 22.9 milyon dolar oldu.

Dış ticaret açığında rekor

2023 yılının ocak ayında ihracat yüzde 10,4 artışla 19,4 milyar dolar olurken; ithalat ise yüzde 21 yükselerek 33,7 milyar dolara çıktı. Böylece, Türkiye'nin dış ticaret açığı ocak ayında 14,3 milyar dolar ile rekor seviyeye yükseldi.

Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Ticaret Bakanlığı Konferans Salonu'nda, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mustafa Gültepe ile düzenlediği basın toplantısında, ocak ayı dış ticaret rakamlarını açıkladı.

Ocak ayında ihracat geçen yılın aynı ayına göre yüzde 10,4 artışla 19,4 milyar dolar olurken; ithalat yüzde 21 yükselişle 33,7 milyar dolar olarak kaydedildi.

Türkiye'nin ocak ayı dış ticaret açığı böylelikle, 14,3 milyar dolar ile rekor seviyeye yükseldi.

İhracat rakamlarının, dünyada bu kadar belirsizliğin olduğu bir iklimde ve Türkiye ile ilgili ihracat beklentilerinin düştüğü bir ortamda elde edilen başarının göstergesi olduğunu dile getiren Muş, Türkiye'nin, öngörülenin aksine, sanayi üretiminde ve ihracatta yoluna emin adımlarla devam ettiğini söyledi.

Muş, elde edilen bu başarıların arkasında Türkiye'de yakalanan siyasi istikrarın öneminin büyük olduğuna işaret ederek, şu ifadeleri kullandı:

"Bu siyasi istikrar, ihracatın önünü açan politikalarla ihracatçımıza ufuk açmış ve ihracatçılarımız dünyanın geniş coğrafyalarına Türk mallarını ulaştırmıştır. Bu noktada ihracatımızın menzilini artırmak için büyük çaba harcıyoruz. Bu minvalde

yeni pazarlar bulmak için ticari diplomasi faaliyetlerimize yoğun şekilde devam ediyoruz. Geçtiğimiz günlerde TİM heyetiyle birlikte Venezuela'ya oldukça faydalı bir ziyaret gerçekleştirdik. Burada gerek bizim muhataplarımızla yaptığımız toplantıların, gerekse iş insanlarının gerçekleştirdiği ikili iş görüşmelerinin son derece faydalı olduğunu özellikle belirtmek istiyorum. Bizler ihracatımızın önünü açacak bu etkinliklere önümüzdeki süreçte de devam edeceğiz. İhracatçımızın hangi ülkede ne sorunu varsa çözmek için azami gayret göstereceğiz. Birilerinin çizdiği felaket senaryolarının aksine bizler bu ülkenin gücüne ve potansiyeline inanıyoruz."

"Altın ithalatı yüzde 733 arttı"

Türkiye'nin 2023 yılında da başarılar elde edeceğinden en ufak bir şüphesi olmadığını belirten Muş, şunları kaydetti:

"İhracatımız, geçtiğimiz yıl yakaladığı ivmeyi bu yılın ilk ayında da devam ettirmiş ve en yüksek ocak ayı ihracat değerine ulaşmıştır. Ocak ayında ihracatımız geçtiğimiz yılın aynı ayına göre yüzde 10,4 artışla 19,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Enerji ve emtia fiyatlarında yaşanan sert artışın etkisi ile ithalatımız ocak ayında 33,7 milyar dolar olurken, bu rakamın dörtte birinden fazlası enerji ithalatı kaynaklıdır. Enerji fiyatlarındaki yüksek seyrin ithalatımıza etkisi, geçmiş yılların enerji ithalatı verilerine bakıldığında daha iyi anlaşılmaktadır. Nitekim, ocak ayı enerji ithalatı 2021 yılının aynı ayına göre yüzde 238 oranında artarak 8,8 milyar dolar düzeyine yükselmiştir."

Muş, son dönemde altın ithalatındaki yükselişin de ithalatta yaşanan artışta etkili olduğunu anlatarak, ocak ayında toplam altın ithalatının da geçen yılın aynı ayına göre yüzde 733 artarak 5,1 milyar dolara yükseldiğini söyledi.

"Küresel otomotiv piyasası canlanıyor"

Geçen yıl çeşitli sektörlerde yaşanan yarı iletken tedarikine ilişkin sıkıntıların hafiflemesiyle küresel otomotiv piyasasının canlanmaya başladığına işaret eden Muş, şöyle konuştu:

"Bu durumun otomotiv ithalatımıza yüzde 47 oranında artış olarak yansıdığı dikkati çekmektedir. Öte yandan, paritenin (avro/dolar) dış ticaret rakamlarımız üzerindeki olumsuz etkileri de devam etmektedir. Ocak ayında parite etkisi nedeni ile yaklaşık 500 milyon dolar değerinde daha az ihracat gerçekleşmiştir. Dış ticaret verilerimizi paylaşırken hizmet ihracatımıza da ayrı bir parantez açmak istiyorum. Hizmet gelirlerimiz 2022 Ocak-Kasım döneminde seyahat ve taşımacılık gelirlerinin yüksek katkısıyla artış göstermiş ve 83,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir."

Rusya ile dış ticarete çifte rekor

Rusya 58,8 milyar dolarlık ithalatla Türkiye'nin en büyük tedarikçisi konumuna geldi. İhracattaki güçlü oransal artışa rağmen ithalattaki artış 2021'e göre yüzde 100'ü aşınca Rusya ile dış ticaret Türkiye aleyhine 49,5 milyar dolar açık verdi.

Levent AKBAY

2022 dış ticaret verileri Rusya ile dış ticarete çifte rekor kırıldığını gösterdi. 58,8 milyar dolarlık ithalatın yapıldığı Rusya, daha önce bu konumda yer alan Çin'in de önüne geçerek Türkiye'nin en büyük tedarikçisi konumuna geldi.

Türkiye, Rusya'ya ihracatını 5,7 milyar dolardan 9,3 milyar dolara çıkartarak bir yılda yüzde 62'lik artış performansını yakaladı. Ancak ihracattaki güçlü oransal artışa rağmen ithalattaki artış 2021'e göre yüzde 100'ü aşınca Rusya ile dış ticaret Türkiye aleyhine 49,5 milyar dolar açık verdi.

Rusya 8'inci sıraya yükseldi

Türkiye'nin ihracatının en yüksek olduğu 20 ülke sıralamasında 2002'de en yüksek oransal artışı Rusya yakalarken bu ülkeye yapılan ihracat bir yılda 3,5 milyar dolar artış gösterdi.

Rusya bu performansı ile Türkiye'nin ihracat pazarları sıralamasında 10'uncu sıradan 8'inci sıraya çıktı. Türkiye'nin en büyük ihracat pazarı olan Almanya'ya yapılan ihracat yüzde 9,5 artarak 19,3 milyar dolardan 21,1 milyar dolara, ikinci sırada yer alan ABD'ye ihracat yüzde 14,7 artışla 14,7 milyar dolardan 16,8 milyar dolara, Irak'a

yapılan ihracat ise yüzde 23,6 artışla 11,1 milyar dolardan 13,7 milyar dolara çıktı. Birleşik Krallık'a yapılan ihracat yüzde 5 gerileyerek 13,7 milyar dolardan 13 milyar dolara düşerken, İtalya'ya ihracat yüzde 7,7 artışla 11,4 milyar dolardan 12,3 milyar dolara, İspanya'ya yapılan ihracat yüzde 0,3 artışla 9,6 milyar dolarda kaldı.

Fransa'ya yapılan ihracat yüzde 4,6 artışla 9,1 milyar dolardan 9,5 milyar dolara çıkarken, Hollanda'ya yapılan ihracat yüzde 18,7 artışla 6,7 milyar dolardan 8 milyar dolara, İsrail'e yapılan ihracat ise 6,3 milyar dolardan 7 milyar dolara çıktı.

AB-Türkiye-Rusya üçgeni

Türkiye ile Rusya dış ticaretindeki artışın ana sebebi Rusya'nın Ukrayna ile savaşı ve Batı ülkelerinin Rusya'ya uyguladığı ambargolar. AB, Türkiye'den Rusya'ya yönelik ambargolara dahil olmasını isterken Türkiye bu isteği yerine getirmedi. AB firmaları ile Rus firmalarının Türkiye'de şube açarak ticareti sürdürdüklerine ilişkin eleştiriler de kamuoyunda yer aldı.

Avrupa Komisyonu'nun Finansal Hizmetler, Finansal İstikrar ve Sermaye Piyasaları Birliği'nden Sorumlu Üyesi Mairead McGuinness'in, ekim ayında Ankara'da görüştüğü hükümet yetkilileri ve iş dünyası temsilcilerine Rusya'ya uygulanan yeni yaptırımlar hakkında bilgi vermiş ve Brüksel'in uyarılarını gündeme getirmişti. Komisyon üyesi McGuinness, Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Maliye Bakanı Nureddin Nebati ve Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu ile bir araya gelmiş, akşam yemeğinde de iş dünyasının önde gelen dernekleri ve kurumlarıyla toplantı yapmıştı.

"Komisyon üyesi McGuinness, Ankara'daki resmi temaslarının ardından Twitter üzerinden yaptığı açıklamada, belirsizliğin hüküm sürdüğü bir dönemde AB'nin güçlü ortağı olan Türkiye'de bulunmaktan mutlu olduğunu belirtirken, "Rusya'ya karşı yaptırımlarımızın uygulanmasına ve yaptırımların hile yoluyla atlatılmasını tespit edip kökünü kazıma ihtiyacına güçlü bir şekilde odaklandığımızı iletme fırsatı doğdu" . diye konuşmuştu.

Buna karşın Kasım 2022'de AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Josep Borrel, AB'nin yaptırım uyguladığı Rusya'ya Türkiye üzerinden ihracat yaptığı iddiasını, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun kendisine verdiğini söylediği istatistiklerle reddettiğini açıklamıştı.

Borrell, Fransa'nın Strazburg kentinde düzenlenen Avrupa Parlamentosu (AP) Genel Kurulu'nda İspanyol milletvekili Antoni Comin I Oliveres'in Türkiye'nin AB mallarını satarak yaptırımlardan kaçması için Rusya'ya yardım ettiği iddiasını belirtip AB'nin buna karşı ne yapacağı sorusu üzerine, konuyu Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu ile konuştuğunu aktarmıştı. Borrell, "Kendisi Türkiye'nin AB'den ithalatı ve Türkiye'nin Rusya'ya ihracatı hakkında bana bilgi verdi.

Bu bilgi, Türkiye'nin Rusya'ya ciddi miktarda ihracat yaptığını gösteriyor. Ancak Türkiye'nin AB'den ithalatında ciddi bir artış yok. Böylece aldığım istatistiklere göre, AB'nin Türkiye üzerinden Rusya'ya ihracat üçgeni kurduğu gibi bir teori mevcut görünmüyor" ifadelerini kullanmıştı.

İhracatta ilk sırada narenciye var

Türkiye'nin Rusya'ya ihracatında başta narenciye, taze üzüm, kayısı ve kiraz olmak üzere yaş meyve sebze ürünleri, makine, kara taşıt ve aksamaları, elektrik ve elektronik ürünler ile giyim eşyası ve aksesuarları olmak üzere, su ürünleri, gemi ve suda yüzen taşıt ve araçlar dikkat çekiyor. Petrol ve ürünleri, doğal gaz, taşkömürü, demirçelik ürünleri, işlenmemiş alüminyum ve muhtelif tahıl, yağlı tohum ve bitkisel yağ ürünleri Rusya'dan ithal edilen ürünler arasında yer alıyor.

Şirketlerin yarısından çoğu emekli çalışanlarıyla devam edecek

Kariyer.net'in, yaklaşık 12 bin çalışan ve 589 işverenin katılımıyla gerçekleştirdiği Emeklilikte Yaşa Takılanlar araştırması, EYT'ye hak kazanan çalışanların yaklaşık 3'te 2'sinin emekli olduktan sonra da çalışmaya devam etmek istediğini gösteriyor.

Mavi yaka çalışanda bu oran yüzde 81'e çıkıyor. Şirketlerin ise yarısından fazlası EYT yasasından faydalanarak emekli olan çalışanları ile sözleşme yenileyerek yeniden çalışmayı düşünüyor.

Milyonlarca kişinin merakla beklediği Emeklilikte Yaşa Takılanlar (EYT) yasası, iş dünyasının gündeminde ön sıralarda yer alıyor. İnsan kaynakları uzmanları, bir yandan gündemi takip ediyor bir yandan da yeni durum için planlamaları yapıyorlar.

İş piyasasında mobilitenin artmasına neden olacağı beklenen yasayla birlikte sektörler arası kaymalar yaşanabilecek. 40'lı yaşlar, çalışanların tecrübesinin ve üretkenliğinin yüksek olduğu bir dönemi ifade ediyor. Bu nedenle kariyer değiştirmek ve farklı alanlarda potansiyellerini değerlendirmek isteyen kişiler için farklı bir fırsatı da beraberinde getirme potansiyeli çok yüksek.

Kariyer.net tarafından yakın zamanda gerçekleştirilen araştırmanın sonuçları mobilitenin artacağı fikrine katkıda bulunsa da emekliliğe hak kazanacak olan çalışanlar ve işverenlerin çoğunlukla birlikte çalışmaya devam etmeyi düşündüğünü gösteriyor. Yaklaşık 12 bin çalışan ve 589 şirket yöneticisinin katılımıyla Aralık 2022-

Ocak 2023 tarihlerinde yapılan araştırma, EYT'lileri istihdam etme konusunda çalışanın ve pozisyonun niteliklerinin ön planda olduğunu gösteriyor.

Fatih Uysal: “EYT yasası istihdamda hareketliliğe yol açacak”

Yaklaşık 2,5 milyon kişinin emekliliğine fırsat verecek EYT yasasının istihdamda hareketliliğe yol açacağını söyleyen Kariyer.net CEO'su Fatih Uysal, yaptıkları araştırmayla bu hareketliliği işverenler ve çalışanlar açısından okumayı hedeflediklerini belirtiyor.

Uysal, “EYT kapsamında olanlar kıdemli ya da tecrübeli çalışanlar olduğu için, emekli olup çalışmayı bırakacak olanlar nedeniyle şirketler açık pozisyonları doldurmaya çalışacak. Araştırmamız EYT kapsamında olanların büyük çoğunluğunun emekli olduktan sonra da aktif iş yaşamına devam etmeyi düşündüğünü gösteriyor.

Bu süreçte çalışan mobilitesinin artacağını söylemek mümkün. Çünkü EYT sonrası boşalacak pozisyonların yerini doldurabilmek için şirketler ya yeni çalışanlara istihdam sağlayacak ya da mevcut çalışanlarını değerlendirme yoluna gidecekler” diyor.

Şirket büyüklüğüne göre farklılaşıyor

Üretim, otomotiv, tekstil, maden-metal sanayi, sağlık, hizmet gibi farklı sektörlerden 589 işe alım yöneticisinin katıldığı araştırmaya göre, işletmelerin yaklaşımı şirket büyüklüğüne göre farklılıklar gösteriyor. Çoğunlukla 10-50 çalışandan oluşan küçük işletmelerin yüzde 64'ü EYT yasası ile emekliliğe hak kazanacak olan çalışanlarıyla yeni bir iş sözleşmesi yaparak yeniden çalışmayı düşünüyor.

Bu oran 51-500 aralığında çalışana sahip orta ve büyük ölçekli şirketlerde yüzde 54 olarak öne çıkıyor. Daha büyük ölçekli şirketlerin ise yüzde 58'i EYT ile emekliliğe hak kazanacak olan çalışanlarını yeniden istihdam etme konusunda çalışanın niteliklerine ve konumuna göre karar vereceğini belirtiyor.

Şirketlerin yüzde 47'si, EYT'den faydalanarak emekli olan çalışanların ardından açık kalan pozisyonları dolduracaklarını belirtirken, yüzde 36'sı ise açık kalan pozisyon özelindeki ihtiyaca göre karar verileceğini söylüyor. Şirketlere, EYT ile emekli olmuş bir çalışanı istihdam etme konusundaki görüşleri de sorulan araştırmanın sonuçlarına göre şirketler bu durumda çalışanın ve pozisyonun niteliklerine bakılarak karar verileceğini ifade ediyor. Bu yaklaşım özellikle büyük işletmelerde yüzde 84 oranıyla dikkat çekiyor.

Çoğunluk EYT sonrası çalışmayı düşünüyor

Araştırma, EYT yasasından sonra emekliliğe hak kazanacak olan çalışanların çoğunun çalışmaya devam etmeyi düşündüğünü gösteriyor. 42-65 yaş arasında,

1999 öncesi işe giren yaklaşık 12 bin kişinin katıldığı araştırmaya göre katılımcıların yüzde 76'sı EYT'den faydalanacak. Bu grup arasında yüzde 46 ile 45-50 yaş aralığında yoğunluk gözleniyor.

EYT'den faydalanacak çalışanların yüzde 73'ü aktif iş hayatında yer alırken, bu katılımcıların yüzde 73'ü ise mevcut iş yerinde çalışmaya devam etmeyi düşündüğünü belirtiyor. Çalışanların mevcut pozisyonlarında ise satış danışmanı ve muhasebe uzmanı pozisyonları ilk sıralarda yer alıyor.

Mavi yakaya özel, Türkiye'de lokasyon bazlı iş ve çalışan arama özelliğine sahip uygulama olan İşin Olsun'un verilerine göre ise EYT'den faydalanacak mavi yakalı çalışanların yüzde 81'i emekliliğe hak kazandıktan sonra da çalışmayı düşünüyor. EYT'den faydalanacak olanların mevcut pozisyonlarında ise aşçı, büro elemanı, depo elemanı ve garson olarak öne çıkıyor.

Küçük işletmelerin;

%64 EYT ardından emekliliğe hak kazanacak çalışanları ile yeni bir sözleşme yapmak için çalışanın niteliklerine ve pozisyonuna göre karar vereceğini belirtiyor.

%32 farklı bir şirketten EYT ile emekli olmuş bir çalışanı istihdam etme konusunda çalışanın ve pozisyonun niteliklerine göre karar vereceğini belirtiyor.

%72 EYT ile emekliliğe hak kazanacak çalışanlarıyla yeni sözleşme yaparak devam etmeyi düşünüyor.

Orta ve büyük işletmelerin;

% 54 EYT ardından emekliliğe hak kazanacak çalışanları ile yeni bir sözleşme yapmak için çalışanın niteliklerine ve pozisyonuna göre karar vereceğini belirtiyor.

%43farklı bir şirketten EYT ile emekli olmuş bir çalışanı istihdam etme konusunda çalışanın ve pozisyonun niteliklerine göre karar vereceğini belirtiyor.

%76EYT ile emekliliğe hak kazanacak çalışanlarıyla yeni sözleşme yaparak devam etmeyi düşünüyor. Daha büyük ölçekli işletmelerin;

%40EYT ardından emekliliğe hak kazanacak çalışanları ile yeni bir sözleşme yapmak için çalışanın niteliklerine ve pozisyonuna göre karar vereceğini belirtiyor.

%58farklı bir şirketten EYT ile emekli olmuş bir çalışanı istihdam etme konusunda çalışanın ve pozisyonun niteliklerine göre karar vereceğini belirtiyor.

Wall Street Türkiye konusunda ikiye bölündü

Wall Street'in en büyük bankalarından JPMorgan ve Goldman Sachs Türkiye'de Mayıs ayında gerçekleşecek seçimlerin ardından politika faizinin yüzde 30'a yükselmesini, Morgan Stanley ve ING ise faizlerin yıl sonuna kadar sabit kalmasını bekliyor.

Aralarında JPMorgan ve Goldman Sachs'ın da bulunduğu bazı Wall Street bankaları ve İngiltere merkezli Barclays gibi bankalar Türkiye'de faiz oranlarında artış beklerken Morgan Stanley ve ING ise değişim beklemiyor.

Türkiye'deki politika faizinin geleceğine dair ikiye bölünen bankalar Türkiye'de Mayıs ayında gerçekleşecek olan seçim sonrasında dair farklı tahminlerde bulunuyor.

Mayıs ayından sonra Türkiye'ye dair beklentilerini paylaşan Wall Street bankalarından bazıları, seçim sonrasında Türkiye'de faizlerin hızla yükselmesini bekliyor. Bankalar Türkiye'deki düşük faiz oranlarının ne kadar daha devam edebileceği konusunda ise fikir ayrılığına sahip.

JPMorgan ve Goldman Sachs analistleri Türkiye'de gerçekleşecek olan seçimlerin ardından faizlerin keskin bir şekilde yükselerek yüzde 30'a ulaşacağı görüşünde. Merkezi Londra'da İngiliz menşeli çok uluslu banka Barclays ise Türkiye'de politika faizinin 3. çeyrekte yüzde 25'e yükselmesini beklerken Bloomberg Economics'in tahminine göre faiz oranı yüzde 35 seviyesine kadar çıkacak.

Tahminler konusunda bölünen bankalardan bir kaçı ise seçimlerin ardından Türkiye'deki politika faizlerinde bir değişiklik beklemiyor. Daha temkinli tarafta bulunan Morgan Stanley ve ING yıl sonuna kadar Türkiye'de gösterge faizinin yüzde 9'da sabit kalacağını öngörüyor.

İYİ Parti'den yine 'kazanacak aday' vurgusu: Yavaş ve İmamoğlu'na aynı mesafedeyiz

İYİ Parti Genel Başkan Yardımcısı Ümit Özlale, Millet İttifakı'nın cumhurbaşkanı adayıyla ilgili beklentilerine ilişkin "Biz kazanacak kişinin aday gösterilmesini istiyoruz. Mansur Yavaş veya Ekrem İmamoğlu'na aynı mesafedeyiz" dedi.

Millet İttifakı'nın cumhurbaşkanı adayının kim olacağıyla ilgili tartışmalar sürerken, İYİ Parti Genel Başkan Yardımcısı Ümit Özlale, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun, ittifakın adayının 13 Şubat'ta yapılacak altılı masa toplantısında belirleneceğine yönelik açıklaması hakkında konuştu.

ekonomim.com'a konuşan İYİ Partili Özlale, Kılıçdaroğlu'nun 13 Şubat açıklaması için, "Bizim cumhurbaşkanı adayının belirlenmesi meselesinde, bunun 13 Şubat'ta belirleneceğine dair bilgimiz yok. Bunu Kemal Bey'in TV açıklamasından öğrendik. Bu konuda resmi olarak gelmiş bilgi yok. 12 gün içinde adayın nasıl belirleneceği, halkın iradesi dikkate alınarak, uzlaşısı içinde nasıl belirleneceğine dair, nasıl yol izlenecek, o konuda şu anda çok somut bir şey yok" dedi.

'KAZANACAK KİŞİ ADAY GÖSTERİLSİN'

"Aday konusunda en rahat parti İYİ Parti'dir. Çünkü biz 1.5 yıldan beri aslında kendi önerimizi her tarafta söylüyoruz" diyen Özlale, "Yani Kemal Kılıçdaroğlu'nu istemiyorsunuz?" sorusuna şu yanıtı verdi:

"Hayır kesinlikle onu söylemiyoruz. İki tane belediye başkanının önerilmesi halinde biz buna hayır demeyeceğimizi söylüyoruz. Biz kazanacak kişinin aday gösterilmesini istiyoruz. Mansur Yavaş veya Ekrem İmamoğlu'na aynı mesafedeyiz."

'BANA ÇOK İYİ NİYETLİ GELMİYOR'

Özlale, şöyle konuştu:

"Biz altılı masayı terk etmeyeceğiz, genel başkanımız hem partinin iradesini hem de geniş halk iradesini yansıtacak bir tutumu nasıl sergilediyse, bundan sonra da sergileyecektir. 11-12 gün içinde bu işin oldu, bittiye getirilmesi, 'artık biz aday belirleme sürecine başladık, 11 gün sonra adayımızı belirliyoruz' ifadeleri bana çok iyi niyetli gelmiyor.

Bu dönemde bizi çok üzen gelişmeler de var. Örneğin geçiş süreci yol haritasında bizim, "Tek cumhurbaşkanı yardımcısı olsun o da Meral Hanım olsun" dediğimiz yazılıyor. Hiçbir şekilde böyle bir talebimiz yok. Bu adeta bir karalama kampanyasına dönüştü. İYİ Parti'nin tek cumhurbaşkanı yardımcısı olsun önerisi yok.

CHP Genel Başkanı'nın adaylığı ile ilgili hiçbir soru işaretim yok. Fakat adaylığın 12 gün sıkıştırılması ve Bülent Kuşoğlu'nun açıklamasını birleştirdiğinizde daha baştan böyle bir niyetin olduğunu sorguluyor. Bizim itirazımız bu yaklaşıma.

'BİZ PAÇAC'IYI KAYBETTİK, KUŞOĞLU İÇİN AYNI MEKANİZMA ÇALIŞMADI'

Bence 13 Şubat'ta açıklanmayabilir. Bir rahatsızlığımız daha var. Biz altılı masanın ruhuna zarar verdiğini düşündüğü için, çok sevdiğimiz Genel Başkan Yardımcımız Cihan Paçacı'yı kaybettik. Cihan Bey, altılı masa toplantısı yapılacağı günkü açıklamaların, partimize ve genel başkanımıza zarar verdiğini düşünerek kendi iradesiyle görevinden istifa etti. Bu bizi çok üzdü. Fakat biraz geriye gidelim, 'Altılı masa Kemal Bey'i aday göstermezse o masa dağılır' diyen Sayın Bülent Kuşoğlu aynı mekanizmayı çalıştırmadı. Belki esas kriz oradaydı. Düşünün burada biz geniş bir platformda herkesin benimseyebileceği cumhurbaşkanı adayını belirleme çalışmalarına başladık. Orada Kemal Bey'in çok yakını, benim de saygı duyduğum Genel Başkan Yardımcısı Kuşoğlu, 'Masa dağılır' diye açıklama yapıyor. Bunun üzerine herhangi bir mekanizma çalıştırılmadı.

'ONAY MAKAMI DEĞİLİZ'

Bülent Bey'in, o açıklaması bizi çok üzen kızdıran bir açıklamaydı. Ne demek yani tam sürecin ortasında böyle bir açıklama yapmak. Biz de ondan sonra buranın bir noter makamı olmadığını söyledik.

Masaya geldiğimiz zaman herkes tercihlerini ortaya koymak zorunda. Gerçekten CHP o masayı Sayın Kuşoğlu'nun dediği gibi, Kemal Bey'in Cumhurbaşkanlığını onaylatmak için kurduysa, biz de onay makamı değiliz."

İrfan Donat

Gübre fiyatları ne olacak?

02 Şubat 2023 Perşembe, 16:40

Rusya'nın Ukrayna'yı işgaliyle birlikte alt üst olan doğalgazdaki arz-fiyat dengesi ile birlikte rekor seviyeleri gören azotlu gübre fiyatları savaş öncesi en düşük seviyeleri test etti.

Gerekçe, ılıman geçen kışın da etkisiyle Avrupa'da doğalgaz krizine yönelik korkuların azalması ve üretimi pozitif etkileyecek bir sürecin sinyalleri...

Bloomberg'in Green Market verilerine göre, Şubat ayı amonyum sözleşmeleri Ocak ayına göre yüzde 19 gerileyerek Ekim 2021'den buyana en düşük seviyeyi gördü.

Dünyada azotlu gübrenin ana girdisi olan doğalgaz fiyatları genel trend olarak geriliyor.

Avrupa'da üretimleri çevrimdışı olan gübre fabrikaları yeniden üretime geçiyor.

Analistlere göre, Avrupa'da yüksek doğalgaz stokları üretimin devam etmesi nedeniyle amonyum tarafında fiyatların düşüşünü destekledi.

Tabii bir de talepteki zayıflığın etkisini göz ardı etmemek lazım.

Dünyada gübre kullanımı 2022 yılında yüzde 4.8 azaldı.

Gelelim Türkiye'ye...

Küresel rüzgârın etkileri Türkiye'de de hissediliyor.

Burada küresel yansımalar kadar Türkiye'deki gelişmelerin de etkisi var.

Bildiğiniz üzere gübre ihracatına yönelik yasak devam ediyor.

Geçen yıldan devreden zayıf talep 2023'de de etkisini gösteriyor.

Bunun da iki ana nedeni var.

İlki, kuraklık etkisiyle sonbaharda gübre kullanımı zayıf oldu ve 2023 ilkbaharı için o risk tamamen ortadan kalkmış değil.

İkinci faktör de Aralık sonunda Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Tarım Kredi Kooperatiflerinin gübre fiyatlarında yüzde 5-13'a varan indirim olacağı, fiyatların Nisan ayına kadar sabitleneceği yönündeki açıklamalarıydı. Aslında bu açıklama sadece Tarım Kredi Kooperatifi'ni bağlasa da çiftçi söz konusu politikanın tüm sektörünü kapsayacağını düşünerek alımlarını erteledi.

Türkiye'de gübre kullanımının 2022'de yüzde 15 civarında azaldığı tahmin ediliyor.

Peki Ocak ayı itibariyle Türkiye'de gübre fiyatlarında nasıl bir seyir hakimdi?

Gübre fiyatları Ocak ayında geriledi ama fiyatlardaki düşüşte temel etken küresel piyasalardaki gelişmeler gibi gözüküyor.

TZOB verilerine göre, Ocak'ta **ÜRE** gübresinin fiyatı Aralık ayına göre yüzde 9.4 geriledi. **Kalsiyum amonyum nitrat** gübresinin fiyatı aylık bazda yüzde 5.1 düşerken, **DAP** gübresinin fiyatı yüzde 4.9 geri çekildi. **Amonyum sülfat** gübresinde fiyatlar yüzde 4.1 düşerken, **20.20.0** kompoze gübresinin fiyatı ise yüzde 3.6 oranında geriledi.

Peki gübre sektörünün bundan sonraki görünümü nasıl olacak? Arz-talep-fiyat dengesine yönelik sektörün görüşleri, öngörüler neye işaret ediyor?

Bu soruyu sektörün üç temsilcisine sorduk.

İGSAŞ Genel Müdürü İlkay Ünal, 2022/2023 gübre piyasasına dair şu görüşleri paylaştı: "2022 yılı son çeyreğinden itibaren gübre fiyatlarında aşağı yönlü bir trend başladı ve bu düşüş halen devam ediyor. Bunun üç başlıca sebebi; 2022 yılının son çeyreğinden itibaren enerji fiyatlarında globalde görülen gerileme, 2022'nin son çeyreği ve 2023 başı itibari ile ülkemizde ve globalde kuraklık nedeniyle talepteki daralma ve fiyatlardaki değişkenlikler nedeni ile alımların sürekli ertelenmesi ve tüketimde yaşanan düşüşler. İçinde bulunduğumuz 2023 yılında ise, tarım ürünleri fiyatlarının belirli bir seviyeye gelmesi ile birlikte arz talep dengesinin sağlanacağını ve fiyatların daha istikrarlı bir hale geleceğini düşünüyoruz. Özellikle sezonun açılması ile birlikte tüketimin artacağını ön görüyoruz. Kuraklık riskinin ortadan kalkmasıyla çiftçilerimizin alımlarının artacağını düşünüyoruz."

Bununla birlikte globalde yaşanabilecek gelişmelerin Türkiye'yi etkileyebileceğini de hatırlatan Ünal, özellikle enerji kaynaklı risklerin global anlamda sektörün gidişatını etkileyebileceğinin altını çiziyor.

Öte yandan, Hindistan gibi büyük oyuncuların ihale ve alım kararlarını ötelemeleri, AB'nin 2023 ortasına kadar belirli ülkelere gübre ithalatında uyguladığı vergileri askıya alması gibi gelişmelerin de sektörü direkt etkilemekte olduğuna dikkat çeken Ünal, Türkiye'deki bazı uygulamaların da fiyatlar üzerinde ek maliyet baskısı yarattığını vurguluyor.

Ünal, "Gübrelerin güvenlik amaçlı takibi amacıyla getirilen Gübre Takip Sistemi (GTS) de sektörümüze her yıl artan ilave mali bir yük getirmeye devam ediyor. Bildiğiniz gibi 2022 yılında GTS ücretlerine geriye dönük olarak yüzde 93 zam gelmişti. 2023 yılında ise ilave yüzde 97 zam yapılması sonrası üretici maliyetlerine çok fazla yük bindi ve bu da üretici maliyet ve fiyat dengelerini olumsuz etkileyerek tüketime şüphesiz olumsuz yansıyacaktır" diyor.

Türkiye'de gaz fiyatlarının Eylül'de çok ciddi artması ile yerli tek ÜRE üretim tesisinin devreden çıktığını ve halen çalışmadığını kaydeden Ünal, bu konunun ajandalarında çok önemli bir başlık olarak yer aldığını belirtiyor.

Ünal, "Gaz fiyatlarının daha da düşeceğine dair basında yer alan açıklamaları bizler de yakinen takip ediyor ve bir an önce ülkemizin tek ÜRE tesisini devreye alıp Türk tarımının hizmetine kavuşturmak istiyoruz" diyor.

Gübre Üreticileri İthalatçıları ve İhracatçıları Derneği (GÜİD) Başkanı Metin

Güneş ise sektördeki son gelişmeleri şöyle özetliyor: "Genel olarak azotlu gübre fiyatlarında düşüş var. Öncelikli sebebi kış mevsiminde havaların çok soğumaması nedeniyle doğalgaz tüketiminde azalma ve fiyatların artmaması hatta düşmesi... Bu durum, azotlu gübre fiyatlarındaki düşüşte etkili oldu."

Son 2-3 haftada ise fosforik asitte fiyatların düştüğüne dikkat çeken Güneş, "Kuraklık ve buna bağlı olarak yine fiyatlar düşecek beklentisi sonucu oluşan talep azlığı fiyatların düşmesinin bir başka etkeni. Son iki yıldır artan navlun fiyatlarının dünya ticaretinin genel olarak yavaşlamasıyla gerilemesi de fiyatları aşağı çeken bir başka faktör. Birçok ülkede yaşanan dolara ulaşma zorluğu da ticareti olumsuz etkiliyor" görüşünü paylaşıyor.

Türkiye'de 2020 yılında 7,1 milyon ton olan gübre tüketiminin 2021 yılında 6,5 milyon tona gerilediğini ifade eden Güneş, 2022 yılında ise Türkiye'de gübre tüketiminin 5,9 milyon tona düştüğünü ifade ediyor.

Türkiye’de öncelikli sorunun su olduğunu ve buna karşın mutlaka kısa, orta ve uzun vadeli çözümler üretilmesi gerektiğini kaydeden Güneş, “Gübre tüketiminin azalması verim ve kaliteyi olumsuz etkileyeceği için bu konuda da her türlü önlemlerin alınması, desteklerin artırılması gerekmektedir” diyor.

Toros Tarım Tarımsal Sanayi Grubu CEO’su Hakan Göral, gübre sektörünün çok volatil bir pazar olduğunu altını çizerek, “Avrupa’da vadeli kontratlara bakıldığında doğalgaz fiyatlarının bu yıl mevcut seviyelerini koruyacağını öngörüyoruz. Doğalgaz fiyatları bu seviyelerde kalırsa gübre çeşitlerine göre farklılık göstermek üzere örneğin ÜRE gübresinin fiyatı, biraz daha emtia tipi gübre olduğu için diğerlerine göre daha çok düştü. Onun artık belli bir doygunluğa gelmiş olduğunu düşünüyorum. Diğer gübre çeşitlerinde yine belli marjinal ölçülerde normalizasyona devam eder ve ondan sonra bir doygunluğa varılmasının ardından doğalgaz fiyatlarında olduğu gibi dar bir bant aralığında devam etmesini bekliyoruz” diyor.

Bu volatiliteden ötürü hiçbir bayi, distribütör, trader ya da çiftçinin pozisyon almadığını kaydeden Göral, “Bu pozisyon almama da havaların olması gerektiği şekilde soğuk gitmemesi ve kuraklığın da etkisi var fakat beraberinde şöyle bir riski de getiriyor. Gübre bugüne kadar maliyet ve fiyat açısından satın almayla ilgili problemlerle gündeme gelirken, korkarım ki bu problem bir yerden sonra çözülüp alıma geçelim denilen noktada çok büyük bir lojistik problemle karşılaşılacak. Ve bu sefer gübreye erişim probleminin yaşanma riski var. Çünkü bütün değer zincirleri, lojistik ağları pandemi ile birlikte ciddi zarar gördü. Krizden çıkmış bütün sektörler aşağı yukarı hep bu lojistik sektörüyle alakalı ürünü tüketiciye zamanında erişirme problemi yaşıyor. Bazı ürünleri lojistik sorunları yüzünden belirli süre bekleyebilirsiniz ama gübre beklemez” yorumunda bulunuyor.

NOT: Toros Tarım Tarımsal Sanayi Grubu CEO’su Hakan Göral, Akıllı Tarım programında global gübre pazarı ve Türkiye’de gübre sektörüne yönelik gelişme ve öngörülerini paylaştı. Yayının tamamını buradan izleyebilirsiniz.

Yıllık dış ticaret açığı 114 milyar dolara dayandı

Alaattin AKTAŞ

03 Şubat 2023 Cuma

✓ Ocak ayındaki dış ticaret açığı 14 milyar doları aştı, yıllık açık da 114 milyar dolara yaklaştı.

✓ Yalnızca ocak ayında 14.4 milyar dolar açık veren Türkiye, yılın tümündeki açığı 80 milyar dolarda tutmayı öngörüyor. Olur mu dersiniz?

Fırından yeni çıkmış sıcacık ekmek gibi 2023'ün dış ticaretine ilişkin en yeni veri de belli oldu ama o sıcak ekmek el yakıyor!

Dış ticarete 2023'e hiç de iyi bir giriş yapılamadı.

Ticaret Bakanlığı verilerine göre ihracat ocak ayında 19.4 milyar dolar olarak gerçekleşti ve geçen yılın aynı ayındaki 17.6 milyar dolara göre yüzde 10 arttı.

İthalattaki artışın oranı ise yüzde 21'i buldu. Geçen yıl ocakta 27.8 milyar dolar olan ithalat, bu yıl 33.7 milyar dolara çıktı.

Böylece 2022'nin ocak ayında 10.3 milyar dolar ticaret açığı bu yıl 14.4 milyar dolara ulaştı. Açıktaki artışın oranı yüzde 40'a yaklaşıyor.

İhracatın ithalatı karşılama oranı da tarihi dip seviyelerde... Geçen yıl ocakta yüzde 63 olan karşılama oranı bu yıl yüzde 57.4'e indi.

“Ama enerji ithalatı” diyenler, buyurun!

Hani ithalatın çok arttığı, ihracatın ithalatı karşılama oranının giderek azaldığı dile getirildiğinde **“Ama enerji ithalatı”** diye ortaya çıkanlar...

Bakın Ticaret Bakanlığı size ne diyor:

“2023 yılı ocak ayında geçen yılın aynı ayına göre ihracatın ithalatı karşılama oranı 5.6 puan azalarak yüzde 57.4 olarak gerçekleşti. Enerji verileri hariç tutulduğunda, ihracatın ithalatı karşılama oranı 15.3 puan azalarak yüzde 73 olarak gerçekleşti. Enerji ve altın verileri hariç tutulduğunda ise ihracatın ithalatı karşılama oranı 0.3 puan artarak yüzde 91 olarak gerçekleşti.”

Bu ifadeyi Ticaret Bakanlığı'nın açıklamasından aynen aldım. Dolayısıyla tüm cümlelerin “**olarak gerçekleşti**” diye bitmesinin sorumlusu ben değilim!

Yıllık açık... Nereden nereye?

Türkiye 2022 yılını 109.5 milyar dolarlık rekor bir dış ticaret açığıyla kapatmıştı. Bu yıl ocakta yıllıklandırılmış açığa 4.1 milyar dolar daha eklendi. Böylece ocak ayı sonundaki yıllık dış ticaret açığı 113.6 milyar doları buldu.

Geçen yıl ocaktaki yıllık dış ticaret açığı 53.4 milyar dolar düzeyindeydi. Yani şimdiki açığın yarısı kadar bile açık yoktu.

Bu yılın dış ticaret açığı hedefinin 80 milyar dolar olduğunu bir kez daha hatırlatalım.

Ocak ayında 14.4 milyar dolar açık vermiş durumdayız. Dolayısıyla yılın kalan on bir ayındaki açığı 65.6 milyar dolarda tutmamız gerekiyor.

Olur mu, pek olur gibi görünmüyor.

DTH AŞAĞI, KKM YUKARI!

Merkez Bankası'nın bankalara 25 Ocak'ta gönderdiği yazıyla döviz tevdiat hesabından geçişle açılacak kur korumalı mevduat hesapları için faiz tavanını kaldırdığını bildirmesi etkisini hemen gösterdi.

20-27 Ocak haftasında hem döviz hesapları azaldı, hem de kur korumalı hesaplarda artış kaydedildi.

Merkez Bankası verilerine göre söz konusu hafta için yurt içi yerleşiklerin döviz tevdiat hesapları 2.1 milyar dolar geriledi. Bu gerilemenin 1.3 milyar doları tüzel kişilerin, 763 milyon doları da gerçek kişilerin hesabındaki düşüşten kaynaklandı.

KKM'de artış...

Kur korumalı mevduatta son hafta verisi her ne kadar 20-27 Ocak haftasını kapsıyorsa da ve faiz tavanının kaldırılması sınırlı etki yapmışsa da, söz konusu haftada KKM 21 milyar liralık artış kaydetmiş durumda.

KKM'nin ne kadarının TL ile ne kadarının DTH dönüşümü yoluyla açıldığı bilinmiyor, bu veriler açıklanmıyor çünkü. Ama bugünün koşullarında yüzde 12 faize razı olunarak TL ile KKM açılma ihtimali neredeyse yok gibi. Dolayısıyla son haftadaki artışın tümünün DTH dönüşümü yoluyla açıldığını varsaymak pek yanlış olmaz.

DTH dönüşümlü KKM'de faiz tavanının kaldırılmış olmasının etkisiyle önümüzdeki günlerde döviz hesaplarının daha da azaldığını ve bu azalmanın yansmasıyla KKM'nin arttığını göreceğiz.

Abdulkadir Selvi

Erdoğan'la yayına yansımayan konuşmalar

Cumhurbaşkanı Erdoğan'a soru soran gazeteciler arasında yer aldığım TRT'deki canlı yayınla ilgili gözlemlerimi paylaşmak istiyorum.

6'lı Masa'nın en çok alkış alan vaadi Cumhurbaşkanlığı'nı Çankaya'ya taşımak olmuştu. Biz de Cumhurbaşkanı ile yayını Çankaya Köşkü'nden yapınca mekân seçimi bir anlamda muhalefeti anında tekzip etmek gibi olmuştu. Cumhurbaşkanı'na muhalefetin bu vaadini sorduk. Erdoğan, Çankaya Köşkü'nü avucunun içi gibi anlattı. Sonra, "Cumhurbaşkanlığı Külliyesi de Çankaya Köşkü de bu milletin malıdır" dedi. Çankaya Köşkü'nün atıl bırakılmadığını, tam aksine kullanıldığını anlattı.

RESEPSİYON SALONU

Çankaya Köşkü'nde yayını yaptığımız resepsiyon salonunun benim için ayrı bir anlamı vardı. O nedenle salona girince yayında birlikte olduğumuz gazeteci arkadaşım Hale Kaplan'a, "28 Şubat sürecinde olsaydık sen başörtülü olarak bu salona giremezdin. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün ve Başbakan Erdoğan'ın eşleri de başörtülü oldukları için resepsiyonlara katılamıyorlardı. Abdullah Gül'ün ilk döneminde dahi bir eşli bir de eşsiz olmak üzere iki resepsiyon yapıyordu. Askerlerin olduğu resepsiyona yine başbakan ve cumhurbaşkanının eş katılamıyordu" dedim. Hale o günlerin mücadelesini vermiş bir gazeteci. Şaşırmadı ama üzüldü.

ERDOĞAN SEÇİME ODAKLANMIŞ

Cumhurbaşkanı Erdoğan'a gelince tamamen seçimlere odaklanmış durumda. 14 Mayıs'ı Türkiye'nin gelecek vizyonu açısından bir kırılma noktası olarak görüyor. Türkiye ya tamam diyecek ya da devam diyecek. O yüzden çok çalışıyor. Muhalefet henüz adayını belirlemedi ama Erdoğan, şimdiye kadar 66 ili gezmiş, gençlerle 34 buluşma gerçekleştirmiş, kadınlarla bir araya gelmiş. Onları öylesine içselleştirmiş ki

şurada gençlerle şöyle olmuştu, kadınlar şunu söylemişti diyor. Seçim mitingleri başlayınca muhalefete tur bindirecek gibi.

Siyasetçiler merak etmiyor ama Erdoğan'ın seçim kazanma sanatı üzerine çalışma yapmanın zamanı geldi de geçiyor bile.

MENDERES GÖRÜNTÜSÜNE HÜZÜNLENDİ

Program için TRT ekibi çok iyi hazırlık yapmıştı. Videolar titizlikle hazırlanmıştı. "Yeter, söz milletindir" sloganıyla ilgili videoda Menderes'in görüntüleri gelince Erdoğan'ı izledim. Ekrana kilitlendi adeta. Hüzünlendi, duygusallaştı. Şehit Başbakan Menderes'in görüntüleri elbetteki insanda bir burukluk meydana getiriyor ama siz bir de 15 Temmuz'da darbecilerin başarılı olduğunu düşünün. Erdoğan'ı Menderes'ten beter yaparlardı. O nedenle bu millet, "Menderes'i koruyamadık ama Erdoğan'ı yedirmeyiz" diye meydanlara çıktı.

Erdoğan'ın seçimlerle ilgili olarak kafasının net olduğunu gördüm. Sloganları çalışıyor. Menderes'le simgeleşmiş olan, "Yeter, söz milletindir" sloganının CHP Genel Merkezi'ne asılmasıyla ilgili olarak, "Kalleşçe astıkları Menderes'in sloganını çalışıyorlar" dedi.

Üçüncü kez adaylık konusunu sorduk. Muhalefetin bu kez aday olamayacağı yönündeki iddialarını hatırlattık. Anayasa'ya göre adaylığının önünde hiçbir engel olmadığını söyledi. Yayından sonra konuştuğumuz Adalet Bakanı Bekir Bozdağ da ayrıntılı bir şekilde anlattı. Ama Erdoğan bir noktaya dikkat çekti.

MUHALEFET SEÇİMDEN KORKUYOR

Muhalefetin daha önce sorun etmediği bu konuyu şimdi birden bire öne çıkarmasının üzerinde durdu. Erdoğan haklı, Kemal Bey kısa bir süre önceye kadar böyle bir gündemimiz yok diyordu. Hatta Erdoğan'a mağduriyet kozunu vermeyeceklerini söylüyordu. Şimdi ne oldu? Erdoğan, "Bunlar sandıktan umudunu kesenlerin suyu bulandırma çabaları" dedi. Araya girdim. "Seçimi kaybetmekten korkuyorlar mı?" diye sordum. "Korkuyorlar" karşılığını verdi. Muhalefet üç dönemi YSK'ya götürürse, aynen 367'de olduğu gibi Erdoğan da bunu meydanlarda tepe tepe kullanır.

SON DAKİKA OLDU ZATEN

Cumhurbaşkanı yıllardır canlı yayınlara çıkıyor. O nedenle bizim literatürü kapmış durumda. Özel televizyonların yeni çıktığı dönemlerde, canlı yayınlarda bunu yazmayın ama şöyle oldu diye bilgi veren bakanlar olmuştu. Bu kez o duruma ben düştüm. Erdoğan, "Yarın Devlet Bey'e ziyarete gideceğim" deyince gazeteci refleksiyle, "Son dakika verelim o zaman" dedim. "Ben söyledim zaten, son dakika oldu" dedi. Bir an verecek cevap bulamadım.

‘DUYGULANDIM TABİİ’

TRT’nin hazırladığı videolardan biri de sel, deprem, yangın gibi felaketlerden sonra kısa sürede konutlarına kavuşan vatandaşlarımızla yapılan röportajlardan oluşuyordu. Erdoğan izlerken duygulandı. Pelin Çift, “Duygulandınız mı?” diye sordu. Erdoğan, “Duygulandım tabii. Ağlayanları görünce duygulanmamak mümkün mü? Bunlar bizim istikametimizin doğru olduğunu gösteriyor” karşılığını verdi.

‘ABDULKADİR AĞLATMA BİZİ’

Cumhurbaşkanı Ayasofya’yla ilgili bir anısını anlatınca sıcağı sıcağına, “Ayasofya’yı açtınız, Taksim’e camiye yaptınız. Başörtüsü sorununu çözdünüz. Bunlar merhum Erbakan’ın hayalleriydi ama bunu siz gerçekleştirdiniz. Erbakan’ın partisi olan parti...” diye sordum. Dünyaya meydan okuyan Erdoğan’ın sesi titredi, gözleri doldu. “Abdulkadir ağlatma bizi. Boşver karıştırma orayı” dedi. Belli ki yürek yarasına dokunmuştum. Ama bunu sormak gerekiyordu. Çünkü bu Erbakan’ın siyasi misyonunu üstlendiklerini söyleyenlerin izah etmesi gereken bir noktaydı. Saadet Partisi’nin çıkmazıydı.

‘İNSANI HAKİKATEN YIKIYOR’

“Maalesef, Erbakan Hoca’mızın hayallerini gerçekleştiren olmamıza rağmen, onunla yol yürümemize rağmen şu anda birilerinin farklı bir zeminde tam bu adımlara karşı olanlarla beraber olmaları insanı ciddi manada hakikaten yıkıyor” dedi.

ERBAKAN VAAT ETTİ, ERDOĞAN YAPTI

Erbakan’ın hapis cezasını kaldıran Erdoğan. Belgeleriyle yayınladım, bu yasanın iptali için Anayasa Mahkemesi’ne başvuran Kılıçdaroğlu.

Başörtüsü yasağını kaldıran Erdoğan. Anayasaya Mahkemesi’ne iptal başvurusunda bulunan Kılıçdaroğlu.

Taksim’e cami dediği için 28 Şubat’a maruz kalan Erbakan. Taksim’e cami yapan Erdoğan.

“Ayasofya’ya vurulan zincirler kırılacak” diyen Erbakan. Ayasofya’yı kapatan CHP, Ayasofya’yı açan ise Erdoğan.

Saadet Partisi ise Erdoğan’ın karşısında, Ayasofya’yı kapatanların yanında yer alıyor.

Ahmet Kaya’dan esinlenerek sormak istiyorum: “Bu ne yaman çelişki Temel Hoca?”

SAYI KRALI

TRT’nin spikerlerinden Canan Yener Reçber’in başarılı moderatörlüğü ile programı tamamladık. Ama bizim Cumhurbaşkanı’nı bırakmaya niyetimiz yoktu. Akşam

03.02.2023

gazetesi genel yayın yönetmeni Mustafa Kartoğlu, “Basket oynamaya devam ediyor musunuz?” diye sordu.

Erdoğan, “Daha bu sabah oynadık” dedi. Kartoğlu hemen maçtaki durumu sordu. Erdoğan, “İbrahim Kalın karşımda oynuyor. Amerika’da oynamış, iyi biliyor” dedi. İletişim Başkanı Fahrettin Altun da basket takımının değişmeyen oyuncularındanmış. Cumhurbaşkanı hafif bir tebessüm ederek, “Ama sayı krallığı bende. 44 sayı attım” diye tamamladı.

2023 SEÇİMLERİ

Erdoğan, basketteki sayı krallığını 2023 seçimlerini de kazanarak siyasette sürdürmek istiyor. Erdoğan’ı seçimi kazanmış gibi yüksek moralli gördüm.

Esfender KORKMAZ

Teokrasi riski

3 Şubat 2023 Cuma

Teokrasi, dine dayalı yönetim biçimidir. Devlet işlerinin dini temellere dayandırıldığı bir sistemdir. Osmanlı'da teokrasi vardı.

Türkiye'de teokrasiye karşı direnç var. Nedeni Türkiye'nin 200 yıldır Batı eksenli olması ve Batı laikliğini, Batı yaşam tarzını görmüş olmasıdır.

Ama bazı rahatsız edici olaylar da yaşanıyor. Söz gelimi; Mahir Ünal, Meclis'te AKP adına hareket eden AKP grup başkan vekili idi. Ünal "*Kültür devrimi olarak cumhuriyet bizim alfabemizi, dilimizi, bütün düşünmemizi yok etmiştir*" diye konuşmuştu.

KHÜ, Türkiye Eğilimleri-2020 Kantitatif Araştırma Raporu'nda; Türk halkının siyasi yelpazedeki yerini tespit etmek için yapılan ankette "*Kendinizi nasıl tanımlarsınız?*" sorusuna verilen cevaplar içinde kendisini siyasal İslamcı olarak tanımlayanların oranı yüzde 8,9'dur. Bu kesimin siyasi iktidar üstünde etkisi yüksektir.

Geçmiş ve bugünkü deneyimler gösteriyor ki; teokrasi bir ülkenin devamı huzuru ve refahı için en büyük sorundur.

Bu durumu biz objektif olarak değerlendiremeyebiliriz. Bu alanda çalışma yapanlardan, **Daron Acemoğlu** ve **James A. Robinson**, **Ulusların Düşüşü**'nde, Ortadoğu'nun yoksul kalmasını da Osmanlı İmparatorluğu'nun şeriat düzenine bağlıyor "*Neolitik çağda Dünyaya öncülük eden Ortadoğu'ydu. İlk şehirler bugünkü Irak'ta ortaya çıkmıştı. Demir ilk kez Türkiye'de eritildi. Ortadoğu, Ortaçağ'a kadar teknolojik bakımdan dinamik bir bölgeydi. Ortadoğu'yu fakirleştiren coğrafyası değildi. Nedeni Osmanlı İmparatorluğunun kurumsal mirasıdır.*" Aslında Daron Acemoğlu ve James A. Robinson, İslam'da geri kalmışlığı dine değil, kurumlara bağlıyor. Ancak şeriat düzeninde kurumlar da dinsel kurumlardır.

III. Selim, Nizâm-ı Cedîd (Yeni Düzen) hareketini başlattı ve fakat yeniçeri isyanı, Kabakçı Mustafa Paşa isyanı patlak verdi. III. Selim öldürüldü. Düşünebiliyor musunuz? Dünyada İslam'ın başı olarak bir halife dine zarar vermekle suçlanıyor ve öldürülüyor.

Birinci Mahmud, 1826'da ilmiyeyi yanına çekerek Yeniçeri Ocağı'nı yok etti. Bu büyük bir olaydı. Batılılaşma hareketi esas bu noktada başladı. Padişahın adı gavur padişaha çıkmıştı.

Abdülhamit de ümmeti tutkal olarak düşünmüş ve fakat hem İslam olmayanlar, hem de önce İslam Araplar İngilizlerle iş birliği yaparak isyan etmiştir.

Eğer Osmanlı şeriat düzeninde olmasaydı, böyle bir tarihî çöküş yaşamazdı.

Türkiye'de de 12 Eylül 2010 referandumunda bazı solcular ve liberaller Anayasa değişikliği paketine **"Yetmez ama evet"** diye oy verdiler. Bu gibiler Türkiye'de bugünkü otokrasinin yolunun açılmasına yardım ettiler. Eminim ki bugün onlar da pişmandırlar.

Dinin siyasi alanda bir araç olarak kullanılması, aynı zamanda dine de zarar veriyor.

Umarım bu defa aklımız başımıza gelir ve dini siyasi alanda araç olarak kullananları tasfiye ederiz.

İbrahim Kahveci

Rakamlar mı yoksa söylemler mi?

Ekonomiyi ne kadar biliyoruz? Ya da ekonomide sebep-sonuç ilişkisi hakkında ne derece doğru bilgiye sahibiz?

Mesela Türk Parası değer kaybedecek ve bu sayede cari fazla vererek döviz ihtiyacımızı karşılayacağız demiştik. Buna da kısaca 'Türk Modeli' adını verdik.

Ne oldu peki?

Cari açık 2021 yılının 11 ayında -4.06 milyar dolardan 2022 aynı döneminde -41.81 milyar dolara fırladı.

Model ile cari açığı tam 10 kat artırdık.

Olsun bu yıl cari fazla vereceğiz dedi Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati... Ve ilk veri geldi: Ocak ayı dış ticaret açığı -14,37 milyar dolar olmuş.

Tarihte en yüksek aylık dış ticaret açığı vermiş olduk.

***

'Türkiye Yüzyılı' diye bir logo eşliğinde söylemler ortalıkta dolaşıyor. Adeta **lafla peynir gemisini yürütmeye çalışıyoruz**. Gerçekten Türkiye Yüzyılı nedir? Amaç ve bu amaca ulaşmak için yapılan ve yapılması gerekenler nedir?

***

Ekonomide bilmediğimiz iki noktaya değineceğim:

1- Yerel para değer kaybederse üretim artar ve dış açık azalır fikri-düşüncesi ve söylemi maalesef gerçekçi değil.

TL'nin değeri ile dış açık arasında bir bağ kuramıyoruz. Mesela TL'nin daha değerli olduğu 2021 yılında dış açık -46,2 milyar dolardı. TL değer kaybetmesine rağmen

2022 yılı dış ticaret açığı -109,54 milyar dolara çıktı. Buradan enerji ve altın dengesini çıkarttığımızda da dış açık -7,92 milyar dolardan -16,11 milyar dolara çıkıyor.

Ortada TL'nin değerine bağlı seyreden bir dış denge söz konusu değil. Ama **iç talep ile dış açık arasında sıkı bir bağ görüyoruz**. Mesela iç talebin canlı olduğu, yani tüketime yüzde 14,92 arttığı 2022 yılı dış açığı bizi şaşırtmıyor. (Burada varlık fiyatları da elbette önemli)

2- Bir başka nokta ise yatırım-faiz ilişkisi: Maalesef burada da gerçek bilgiyi kullanamıyoruz. Yatırım talebi faize çok duyarlı değildir; bunu 2019 ikinci yarısında MB Başkanını görevden alıp faizi tek haneye indirdiğimizde gördük. Hatta 2017 yılında bile yüksek kredili talepte makine teçhizat yatırımları artmadı. Makine teçhizat yatırımları 2014 yılında durmuş ve ardından 2020 yılı son çeyreğinde hızla artmaya başlamıştır. O dönem hatırlarsanız Naci Ağbal MB Başkanı olarak faizleri yüzde 19,00'a çıkartmıştı.

Kısaca yatırım istikrarlı bir talebe daha duyarlı. Talep beklentisi arttığında faiz etkisi çok düşük kalıyor.

***

Bu iki ilişkinin anlaşılması halinde ekonomide bütün politikalar değişir: Mesela yatırım artışı için faiz düşürmek yerine öngörülebilir bir gelecek için enflasyona öncelik verilir. Zaten Batı ülkeleri bunu yapıyor.

Bilim de bunu söylüyor ama bizim yönetimin bunları irdelenecek durumu nerede???

Tutturmuşuz bir söylem politikasını, ama hiç birini rakamlar teyit etmiyor. Sadece laf ve sadece olanın tersi slogan...

PUTİN OLMASA!

Aylık -14,37 milyar dolar dış açıkta altın çok önemli. Geçen yıl ocak ayında net bazda altın dış ticaretimiz sıfır seviyesindeydi. Bu yıl ise net bazda 4 milyar 657 milyon dolar altın ithal etmişiz. Böylece son 12 ayda net altın ithalatımız 17 milyar 899 milyon dolara varmış oldu.

Negatif faizin bir faturasını da altına yatırım ve altın ithalatı üzerinden dış açık artışı olarak ödüyoruz.

Benzer gelişme enerjide de yaşanıyor.

Bakın burası çok önemli: Ocak ayında enerji ithalat faturamız azalmadı ve tersine arttı (8 milyar 750 milyon dolar). Böylece son 12 aylık enerji ithalatımız 96 milyar 475 milyon dolara ulaştı.

03.02.2023

İki durumu belirtelim:

1-Dünyada enerji fiyatları hızla düşüyor

2-Türkiye'nin enerji ithalat miktarı da hızla geriliyor.

O zaman enerji ithalat faturası neden artıyor?

Burada veresiye defteri açarak bu seçim sürecini bir bakıma finanse eden Rusya Lideri Putin ile başka ilişkiler mi söz konusu?

Putin enerji faturasını ertelerken fiyatı mı yükseltiyor? Bütçeyi bile bu sayede toparlayan Hükümet seçime daha rahat giderken seçim sonrası bu yüksek faturayı kim ödeyecek?

Gerçekten ilginç...

03 Şubat 2023, Cuma

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Konsoloslukları neden kapatıyorlar?

Hollanda, İngiltere, Fransa ve Almanya'nın ardından farklı Avrupa ülkeleri, İstanbul başkonsolosluklarını kapatıyor. Gerekçeleri ise **"güvenlik"**. Avrupa'da alçağın biri, birkaç ülkede Kuran-ı Kerim yakıyor. Buna engel olmadıkları gibi konsolosluklarını ve özel okullarını kapatıyorlar. Avrupa ülkeleri **"seçimlere 3 ay kala"** bu eylemi yaparken sonuçlarını da elbette biliyor. Turizm durur, borsa çöker, yabancı sermaye kaçır ve Türkiye güvensiz bir ülke haline gelir diye umuyorlar.

İçişleri Bakanı **Süleyman Soylu** dün kameraların karşısına geçip Avrupa ülkelerinin bu konsolosluk kapatma operasyonunun perde arkasını tek tek anlattı. Olayın çok farklı yönleri varmış.

Uluslararası bazı istihbarat elemanları, Türkiye'deki DEAŞ mensuplarına işbirliği teklif etmiş. Bunu Türk istihbarat birimleri saniye saniye takip etmiş. Sonra da 15 kişi gözaltına alınmış. O istihbarat elemanlarının **"hangi ülkeye çalıştıkları"** da biliniyor. Siz de rahatlıkla tahmin edebilirsiniz.

ASIL TERÖRİST SİZSİNİZ!

Süleyman Soylu, İstanbul İstiklal Caddesi'nde geçen kasım ayında gerçekleştirilen terör eylemini önceden bildiklerini iddia eden Batılı ülkelere şu çarpıcı soruyu da sordu: **"Madem o kadar çok biliyordunuz avucunuzun içindeki PKK'nın ve YPG'nin İstiklal Caddesi saldırısını, niçin Türkiye'ye haber vermediniz? Organize ettiğiniz, arkasında olduğunuz İstiklal Caddesi patlamasını neden Türkiye ile paylaşmadınız?"**

15 Temmuz'un arkasından da bunlar çıktı. PKK terör örgütünden DEAŞ'a kadar kimleri dünyanın başına bela ettiklerini artık bilmeyen yok. Şimdi utanmadan terör tehlikesinden bahsediyorlar. Terörün kaynağı da sizsiniz, terör tehlikesiyle korkutup demokrasilere zarar vermeye çalışan da.

***

BAY KEMAL'İN MANİPÜLASYONLARI VE BORSADAKİ 4 MİLYON YATIRIMCI
Nasreddin Hoca'nın kazan fıkrası vardır. **"Doğurduğuna inanıyorsun da öldüğüne"**

neden inanmıyorsun" şeklinde biter. Borsada yatırımcı olmak da böyle bir şey. Borsanın arttığına inanıyorsan, düştüğüne de inanacaksın.

Ancak son dönemde farklı bir durum var. Ocak ayının ikinci gününden bu yana borsa sürekli düşüyor. 15 Temmuz'da, pandemide, Rusya-Ukrayna Savaşı'nda düşmeyen borsa anlamsız bir şekilde düşüş eğilimine girdi. Bunu fırsat bilen **Kılıçdaroğlu**, küçük yatırımcıda ve büyük fonlarda panik yaratacak açıklamalar yapıyor. Sonra da **"Bakın haklı çıktım, borsa düşüyor"** şeklinde tweet'ler atıyor. Dün de benzer bir açıklama yaparak borsada yeni bir panik dalgasına neden oldu. SPK, borsada sert dalgalanmalara neden olan manipülatörlerle, paniğe neden olan siyasilerle mücadele ederken küçük yatırımcıyı koruyacak adımlar atmaktan çekinmemeli. BİST'te sayısı 4 milyonu aşan yatırımcı bulunuyor. Menkul değerlerin toplamı ise 7 trilyona yaklaştı. Bu kadar kişinin emeği, **Kılıçdaroğlu**'nun attığı bir tweet'le heba olacak kadar kırılgan olmamalı. Seçimlere giderken bu tür operasyonlara karşı çok dikkat edilmeli.